

Akdeniz’de Bir Liman Kenti Mersin Gezici Kent Tarihi Sergisi

Tamer GÖK

Mersin, iki yüzyıllık kentleşme sürecinde, hızla büyüyen, 1990’lı yıllarda aldığı yoğun göç ve genişleyen Büyükşehir Belediyesi sınırları ile nüfusu bir milyona yaklaşan bir kent. Kentin bu hızlı değişimi elbette beraberinde pek çok sorunu da gündeme getiriyor.

Şehir, kentsel hizmetlerin yeterli ve eşit biçimde sunulmaması, yerel yönetimlerin güçlü kadrolara ve yeterli mali güce sahip olamaması ya da bunları verimli kullanamaması, kentün kurumları arasında birlikte iş yapma kültürünün yeni yeni gelişmeye başlaması ve daha pek çok başlık altında toplanacak çeşitlilikte sorunla yüz yüze bulunuyor.

Ancak belki de tüm bu sorunların kaynağında, kentte henüz üzerinde uzlaşmış bir kent kimliği ve ortak yaşama kültürünün eksikliği yatıyor. Son yıllarda, Mersin Valiliği, Mersin Üniversitesi, Çukurova Kalkınma Ajansı, bazı yerel yönetimler, Mersin Ticaret ve Sanayi Odası gibi kentün çeşitli kurum ve kuruluşlarının tek tek ya da ortaklaşa gerçekleştirdiği projeler ile bu yönde bir atılımın başladığı görülüyor. Mersin’in, geçmişten gelen kent kimliği ve zengin kültürel birikimi ile kendini doğru biçimde ifade edebilmesi, ekonomisiyle, kent kültürü ile hak ettiği konuma ulaşabilmesi için daha yolun çok başında olursa da, yapılan bazı çalışmalar, bu şehirde yaşayan bizler için kentün geleceğine ilişkin büyük ümit veriyor.

Akdeniz’de Bir Liman Kenti Mersin adlı gezici kent tarihi sergisi bu çalışmalar arasında ve bir ilk olması nedeniyle önem taşıyor. Mersin Ticaret ve Sanayi Odası’nın desteği ile Mersin Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölüm

Başkanı Yrd. Doç. Dr. Tolga Ünlü ve Akdeniz Kent Araştırmaları Merkezi’nden Uzman Tülin Selvi Ünlü’nün küratörlüğünde hazırlanan sergi ilk olarak 28 Ekim 2009 tarihinde, Mersin Ticaret ve Sanayi Odası Sergi Salonu’nda Mersinlilerle buluştu. Sergi, kentün ortak geçmişine, birlikte barış içinde yaşama kültürüne, tarihi ve mimari değerlerine yaptığı vurgu ile Mersinlilere, bir anlamda yaşadıkları kenti yeniden keşfetme olanağı sunduğu için yoğun ilgi gördü ve görmeye de devam ediyor. Kent için bu denli önemli bir işe imza attıkları için Mersin Ticaret ve Sanayi Odası’nı ve serginin yaratıcıları Tolga ve Tülin Ünlü’yü kutlamak gerek.

Kanımcı serginin bu denli ilgi görmesinin bir sebebi de, Mersin’in, Akdenizlilik kimliğine ilişkin izleri yirminci yüzyıl başından ortalarına kadarki süreçte ortaya koymaya çalışması. Akdeniz’de bir liman kenti olan Mersin’in, Akdeniz’e aidiyetinin izlerini sürerek, yapıları, yaşam biçimi, iskeleleri, meydanları, camileri ve kiliseleri ile Mersin’in, Akdeniz’deki pek çok liman kentiyle ortaklaşan kimlik bileşenlerini anlamaya ve anlatmaya çalışması, başta kentün hızlı gelişiminin ilk evresini yaşayanlar olmak üzere Mersin’de ya da Adana, Tarsus gibi çevre yerleşimlerde yaşayan çok sayıda insanın ilgisini çekiyor.

Sergi Mersin’i, cami ve kiliselerin birlikte yer aldığı Uray Caddesi, bölgenin dışa açılım odağı olan Gümrük Meydanı ve Gümrük İskelesi, kenti yeni gelişen bölgesine bağlayan ve Mersin Deniz Feneri’nde son bulan Kışla Caddesi’nde bir gezinti ile anlatıyor.

Şehir Plancısı,
Prof. Dr.,
Mersin Üniversitesi Şehir ve
Bölge Planlama Bölümü

PLANLAMA
2009/3-4

Şehrin sokakları ve meydanlarındaki bu gezinti, koleksiyoner Ali Murat Merzeci'nin koleksiyonundaki Mersin kartpostalları, eski şehir haritaları, kent silüetleri ve güncel fotoğraflar arasında sürüyor. Yolculuk, yirminci yüzyıl başına kadar ve kısmen günümüzde de süren "kent giriş kapısı" işleviyle istasyon ile başlıyor. Yine yirminci yüzyıl başına kadar kentin ticaretinin ana eksenini olmuş, pek çok Akdeniz liman kentinde bulunan "liman caddesi" özelliği taşıyan Uray Caddesi ile devam ediyor.

İstasyon ile kentin ana iskelesi arasında bağlantı sağlayan ve bir dönem İstasyon Caddesi olarak da adlandırılmış olan bu cadde kentin yirminci yüzyıl başına kadar en önemli açık alanına; Gümrük Meydanı'na açılıyor. Serginin gezi rotası, ithalat, ihracatın canlandığı Gümrük Meydanı'ndan, Kışla Caddesi'ne doğru dönüyor. Yirminci yüzyıl başında, Akdeniz kıyısındaki bahçeli, iki katlı evleri ile şehrin gelişen gözde yerleşim alanına; Çamlıbel'e uğrayıp, bu dönemde kentin sınırını

çizen Müftü Deresi'ne ulaşıyor. Kentin sokaklarında, kartpostallar, fotoğraflar, haritalarla süren gezi, Akdeniz açıklarındaki gemilere yol gösteren tarihi Deniz Feneri ile son buluyor.

Serginin belki de kent için sağladığı en önemli fayda, gezenlere, bir Akdeniz liman kentinin yakın geçmişine yolculuk olanağı sağlayarak, ait olduğu bütün içinde bugünün Mersin'ini sorgulamaya davet etmesi. Bir başka deyişle, sergi yalnızca bir geçmişe özlem duygusu yaratmıyor, aynı zamanda Mersin'e kimlik kazandıran kentsel yerleşik alan ve bu alanda süren çok kültürlü yaşamı ortaya koyarak, kentlileri Mersin'in kent kimliği üzerine düşünmeye davet ediyor.

Bu gezici kent tarihi sergisinin, daha geniş kitlelere ulaşması, benzer özellikler taşıyan liman kentleri ile buluşarak, yeni fikirler, işbirlikleri ve projelere zemin oluşturması ve hem Mersin'e hem de gittiği şehirlere katkı sağlaması, bir Mersinli olarak en büyük dileğim.

